

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

БЕСЕДІН І. О.,
аспірант кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
(Хмельницький університет управління
та права імені Леоніда Юзькова)

УДК 341; 327

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.60>

**ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ЄС У СВІТІ:
СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ТА ВИКЛИКИ**

У статті досліджуються питання гуманітарної допомоги, яку отримують від ЄС різні держави. Визначено, що ЄС надає гуманітарну допомогу на основі потреб людям, які постраждали від техногенних катастроф і стихійних лих, приділяючи особливу увагу найбільш уразливим жертвам. Гуманітарна допомога ЄС базується на міжнародних гуманітарних принципах (схвалені 2 резолюціями Генеральної Асамблеї ООН – 46/182 і 58/114) і відповідно до Європейського консенсусу щодо гуманітарної допомоги (підписаний Радою, Європейським парламентом та Європейською комісією у 2007 р.).

Зроблено висновок про те, що гуманітарна допомога від ЄС може бути грошовою (у готівковій і безготівковій формі) та негрошовою. Вибір відповідних переказів (у натуральній формі, готівкою чи ваучерами) або їх комбінації має ґрунтуватися на ретельній оцінці та аналізі конкретного контексту, включаючи економічну ефективність, вплив на вторинний ринок, гнучкість переказу, місцеву доступність товарів і послуг, пріоритезацію та цільову орієнтацію, гендерні аспекти, міркування щодо захисту, а також ризики незахищеності та корупції.

Аналізується Багаторічна фінансова програма (Multi-annual Financial Framework, MFF) ЄС на 2021-2027 роки, у якій запланований Початковий бюджет Європейських операцій із цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ECHO). Розглядаються два види спеціальних інструментів: «Тематичні спеціальні інструменти» (Резерв солідарності та екстреної допомоги (Solidarity and Emergency Aid Reserve, SEAR), Європейський фонд адаптації до глобалізації (European Globalisation Adjustment Fund, EGF), Резерв адаптації до (Brexit Brexit Adjustment Reserve)), які забезпечують гнучкість і додаткові засоби для конкретних подій або бюджетних статей; «Нетематичний спеціальний інструмент» (Інструмент гнучкості (Flexibility Instrument), Інструмент єдиної маржі (Single Margin Instrument, SMI)), який надає можливість розглядати більш загальні непередбачені обставини або нові/виникаючі пріоритети протягом усього терміну дії Багаторічної фінансової програми.

Пропонується розмежовувати гуманітарну допомогу (фінансування гуманітарної допомоги за рахунок різних фондів ЄС) та фінансову підтримку держав-членів ЄС (переважно через фінансові інструменти гнучкості в ЄС).

У контексті гуманітарної діяльності ЄС важливе значення мають гуманітарні партнери ЄС, оскільки діяльність, пов'язана із гуманітарною допомогою на міжнародному рівні. Наприклад, Генеральний директорат Європейської комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги (DG ECHO) співпрацює із близько 200 партнерськими організаціями для надання гуманітарної допомоги

по всьому світу. До таких партнерів належать: європейські гуманітарні неурядові організації, міжнародні організації (включаючи агентства ООН), а також спеціалізовані установи держав-членів.

Ключові слова: гуманітарна допомога, кошти, фінансування, фінансові інструменти, ЄС, ООН, війна, ECHO, MFF, IFRC, посадові особи, корупція, корупційне правопорушення, податки, оподаткування, бюджет, соціальний захист, внутрішньо переміщені особи, соціальні ризики.

Besedin I. O. EU humanitarian aid in the world: current practices and challenges

The article examines the issues of humanitarian aid received from the EU by various states. It is determined that the EU provides humanitarian aid based on needs to people affected by man-made and natural disasters, paying special attention to the most vulnerable victims. EU humanitarian aid is based on international humanitarian principles (approved by 2 UN General Assembly resolutions – 46/182 and 58/114) and in accordance with the European Consensus on Humanitarian Aid (signed by the Council, the European Parliament and the European Commission in 2007).

It is concluded that EU humanitarian assistance can be cash and non-cash (non-monetary). The choice of appropriate transfers (in-kind, cash or vouchers) or a combination thereof should be based on a careful assessment and analysis of the specific context, including cost-effectiveness, secondary market impact, flexibility of the transfer, local availability of goods and services, prioritization and targeting, gender aspects, protection considerations, and risks of insecurity and corruption.

The EU Multi-annual Financial Framework (MFF) for 2021-2027, which includes the Initial Budget of the European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO), is analysed. Two types of special instruments are considered: «Thematic special instruments» (Solidarity and Emergency Aid Reserve, SEAR), European Globalization Adjustment Fund (EGF), Brexit Adjustment Reserve) which provide flexibility and additional resources for specific events or budget lines; «Non-thematic special instruments» (Flexibility Instrument, Single Margin Instrument, SMI) which provide the opportunity to address more general unforeseen circumstances or new/emerging priorities throughout the duration of the Multiannual Financial Framework.

It is proposed to distinguish between humanitarian aid (financing of humanitarian aid through various EU funds) and financial support to EU Member States (mainly through EU flexibility instruments).

In the context of EU humanitarian action, the EU's humanitarian partners are important, as activities related to humanitarian aid at the international level. For example, the DG ECHO works with around 200 partner organizations to provide humanitarian aid around the world. These partners include: European humanitarian NGOs, international organizations (including UN agencies), as well as specialized agencies of the Member States.

Key words: humanitarian aid, funds, funding, financial instruments, EU, UN, war, ECHO, MFF, IFRC, officials, corruption, corruption offence, taxes, taxation, budget, social protection, internally displaced persons, social risks.

Постановка проблеми. ЄС надає гуманітарну допомогу на основі потреб людям, які постраждали від техногенних катастроф і стихійних лих, приділяючи особливу увагу найбільш уразливим жертвам. В умовах війни додаткового правового та соціального захисту потребують вимушено внутрішньо переміщені особи, біженці.

Гуманітарна допомога ЄС базується на міжнародних гуманітарних принципах (схвалені 2 резолюціями Генеральної Асамблеї ООН – 46/182 і 58/114) і відповідно до

Європейського консенсусу щодо гуманітарної допомоги (підписаний Радою, Європейським парламентом та Європейською комісією у 2007 р., спрямований на підвищення узгодженості, ефективності та якості гуманітарної допомоги ЄС; окреслює рамки політики для ЄС під час дій у відповідь на гуманітарні кризи. Консенсус визначає, чому, як і коли діє ЄС). Європейська Комісія надає гуманітарну допомогу з 1992 р. у понад 110 країнах, щороку охоплюючи мільйони людей по всьому світу. Гуманітарна допомога, що фінансується ЄС, надається в надзвичайних і кризових ситуаціях у партнерстві з агентствами ООН, міжнародними організаціями та неурядовими організаціями та охоплює такі сфери: їжа та харчування, житло, охорона здоров'я, водопостачання та санітарія, освіта. Фінансування операцій з гуманітарної допомоги призначене для держав за межами ЄС, у виняткових випадках – для держав-членів ЄС [1].

Метою статті є дослідження сучасного стану та викликів, що стоять перед процесами, які пов'язані із наданням і отриманням гуманітарної допомоги від ЄС.

Аналіз наукових публікацій. Питання гуманітарної допомоги, яка надається від ЄС, розглядаються, зокрема, у контексті допомоги біженцям, вимушено внутрішньо переміщеним особам, соціально вразливим верствам населення. У цьому контексті варто згадати праці таких учених, як Л. Малюга, Н. Карпчук, Т. Кульчицький, О. Сухобокова та інші. Водночас поглиблення гуманітарних криз у світі потребує подальшого опрацювання таких питань. Ці обставини обумовлюють актуальність дослідження особливостей гуманітарної діяльності ЄС у світі та в Україні.

Виклад основного матеріалу. Гуманітарна допомога від ЄС може бути грошовою (у готівковій і безготівковій формі) та негрошовою. Вибір відповідних переказів (у натуральній формі, готівкою чи ваучерами) або їх комбінації має ґрунтуватися на ретельній оцінці та аналізі конкретного контексту, включаючи економічну ефективність, вплив на вторинний ринок, гнучкість переказу, місцеву доступність товарів і послуг, пріоритезацію та цільову орієнтацію, гендерні аспекти, міркування щодо захисту, а також ризики незахищеності та корупції. У минулому гуманітарна допомога доставлялася у вигляді продуктових наборів, ковдр, ліків тощо, а нині все частіше надається у грошовому вигляді (цільова грошова допомога), або у комбінованій формі [2].

Початковий бюджет Європейських операцій із цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ЕСНО), запланований у Багаторічній фінансовій програмі (Multi-annual Financial Framework, MFF) ЄС на 2021–2027 роки [3], становить приблизно 1,65 млрд євро на рік (загалом 11,57 млрд євро, у цінах 2021 р. прийнято на всі 7 років MFF). Слід зауважити, що щороку сума коштів, що виділяється, переглядається і чітко визначається Бюджетним органом ЄС (Європейським парламентом і Радою) відповідно до річної бюджетної процедури. На додаток до початкового бюджету, резерв ЄС для солідарності та екстреної допомоги (Solidarity and Emergency Aid Reserve, SEAR) може бути використаний для реагування на непередбачені події та значні кризи, фінансуючи, зокрема, гуманітарні операції, операції з управління кризою цивільного населення та операції захисту в державах, що не входять до ЄС. Крім того, невикористані суми з інших програм фінансування ЄС можуть бути перерешовані на гуманітарну допомогу протягом року.

У цьому напрямі Європейська комісія співпрацює близько із 200 партнерськими організаціями для надання гуманітарної допомоги по всьому світу. До них належать гуманітарні неурядові організації (НУО, NGO), міжнародні організації (такі як агентства ООН) і спеціалізовані установи держав-членів.

Отже, бюджет ЄС на 2021–2027 роки реагує на непередбачені обставини за допомогою інструментів гнучкості. Такі інструменти використовуються у випадках конкретних непередбачуваних подій (стихійні лиха, надзвичайні ситуації тощо). За їх допомоги можна акумулювати додаткову фінансову підтримку. Спеціальні інструменти перевищують межі видатків довгострокового бюджету як для зобов'язань, так і для асигнувань на платежі. Однак суми, зарезервовані для інструментів гнучкості, ніколи не можуть перевищувати межу власних ресурсів. Максимальна загальна сума, яка може бути використана для спеціальних

інструментів у 2021–2027 роках, становитиме близько 21 млрд євро (у цінах 2018 р.). Існує два види спеціальних інструментів:

– «Тематичні спеціальні інструменти» (Резерв солідарності та екстреної допомоги (Solidarity and Emergency Aid Reserve, SEAR), Європейський фонд адаптації до глобалізації (European Globalisation Adjustment Fund, EGF), Резерв адаптації до (Brexit Adjustment Reserve)), які забезпечують гнучкість і додаткові засоби для конкретних подій або бюджетних статей;

– «Нетематичний спеціальний інструмент» (Інструмент гнучкості (Flexibility Instrument), Інструмент єдиної маржі (Single Margin Instrument, SMI)), який надає можливість розглядати більш загальні непередбачені обставини або нові/виникаючі пріоритети протягом усього терміну дії Багаторічної фінансової програми [4].

Очевидно, що фінансові інструменти гнучкості в ЄС частково пов'язані із наданням гуманітарної допомоги. Кошти можуть спрямовуватися на покриття непередбачуваних витрат, у зв'язку із виникненням рівного роду проблем у державах-членах ЄС і не членах ЄС, коли такі проблеми впливають на ринки послуг у ЄС. Інструмент гнучкості застосовували, зокрема, для реагування на виклики міграції та загрози безпеці в ЄС. Резерв коригування Brexit спрямовувався, зокрема, на: підтримку економічних секторів, підприємств і громад, які залежали від рибальської діяльності у водах Великобританії; підтримку працевлаштування, перекваліфікації та навчання; забезпечення функціонування прикордонного, митного, санітарного та фітосанітарного контролю та контролю безпеки, контролю рибальства, інформування та підвищення обізнаності громадян та бізнесу з цих питань тощо. Через Європейський фонд адаптації до глобалізації фінансуються проекти, які допомагають людям, які втратили роботу, знайти іншу роботу чи відкрити власний бізнес. **У цьому контексті слід розмежовувати гуманітарну допомогу (фінансування гуманітарної допомоги за рахунок різних фондів ЄС) та фінансову підтримку держав-членів ЄС (переважно через фінансові інструменти гнучкості в ЄС).**

У контексті гуманітарної діяльності ЄС важливе значення мають гуманітарні партнери ЄС, оскільки діяльність, пов'язана із гуманітарною допомогою на міжнародному рівні, передбачає наявність певного кола суб'єктів. Наприклад, Генеральний директорат Європейської комісії з питань цивільного захисту та гуманітарної допомоги (DG ECHO) співпрацює із близько 200 партнерськими організаціями для надання гуманітарної допомоги по всьому світу. До таких партнерів належать: європейські гуманітарні неурядові організації, міжнародні організації (включаючи агентства ООН), а також спеціалізовані установи держав-членів. Наявність такого широкого кола партнерів дозволяє комплексно задовольнити потреби, що постійно зростають, у складних ситуаціях у всьому світі. Задля цього ЄС й надалі розвиває робочі відносини зі своїми партнерами на рівні як питань політики, так й управління гуманітарними операціями [5].

Відносини між DG ECHO та його неурядовими партнерами регулюються Сертифікатом гуманітарного партнерства ЄС 2021 р. Для того, аби отримувати фінансування від ЄС для реалізації заходів гуманітарної допомоги, неурядова організація повинна відповідати певним вимогам.

Сертифікат гуманітарного партнерства ЄС надається організаціям, які в результаті позитивної оцінки їхньої заявки на партнерство вважаються придатними для подання заявки на фінансування ЄС для реалізації акцій гуманітарної допомоги. Такий сертифікат визначає основні принципи та зобов'язання, які бере на себе сертифікована організація (наприклад, повага відповідного законодавства ЄС, міжнародного та національного права, відданість гуманітарним принципам тощо); встановлює мінімальні стандарти підготовки та реалізації гуманітарних акцій. Лише після отримання сертифікату неурядова організація може подати запит на фінансування DG ECHO. У разі схвалення запиту неурядова організація підписує типову грантову угоду, де визначено всі відповідні аспекти гуманітарної діяльності.

Є декілька видів сертифікатів, які залежать від типу поданої заявки та типу очікуваного партнерства:

- Сертифікат про гуманітарне партнерство ЄС 2021 р. (надається всім прийнятим некомерційним неурядовим організаціям, які подали заявку на стандартне партнерство);
- Сертифікат партнерства у гуманітарній ніші ЄС (надається таким неурядовим організаціям, які мають спеціалізовані напрями реалізації проектів для підтримки операцій з гуманітарної допомоги (наприклад, створення мап, розмінування, телекомунікації, організації, що пропонують спеціалізовані гуманітарні транспортні послуги);
- Сертифікат програмного гуманітарного партнерства ЄС (надається неурядовими організаціями, з якими DG ECHO потенційно може налагодити програмне партнерство (для підтримки та впровадження інноваційних способів роботи).

Строк дії сертифікату сім років – з 1 січня 2021 р. до 31 грудня 2027 р. При цьому організації можуть подати заявку на сертифікат у будь-який час. Також сертифікат може бути виданий на менший термін (один рік) – тимчасовий сертифікат (це залежить від рівня відповідності неурядової організації встановленим критеріям) [6].

З метою врегулювання відносини між DG ECHO та міжнародними організаціями (включаючи агентства ООН) укладаються спеціальні угоди, які окреслюють загальні цілі та умови співпраці щодо надання фінансування партнерським організаціям. На практиці вони реалізуються через угоди про фінансування конкретних заходів.

Так, DG ECHO підписав рамкові угоди про партнерство з Міжнародним комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) і Міжнародною федерацією національних товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (МФЧХ). Про це детальніше йдеться нижче.

Також є Рамкова фінансова та адміністративна угода (FAFA), прийнята у 2003 р. і переглянута у 2014 р. [7], яка встановлює загальну правову основу для всіх угод між ЄС та ООН. У FAFA визначаються цілі, принципи та особливості співпраці між двома сторонами тощо.

У преамбулі до угоди можна знайти перелік агентств ООН, яких стосується даний документ: WFP (Всесвітня продовольча програма); UNHCR (Верховний комісар ООН у справах біженців); UNICEF (Дитячий фонд ООН); FAO (Продовольча та сільськогосподарська організація ООН); UNRWA (Агентство ООН з питань допомоги та організації робіт); OCHA (Управління з координації гуманітарних справ); WHO (Всесвітня організація охорони здоров'я); UNOPS (Офіс ООН з обслуговування проектів); PAHO (Панамериканська організація охорони здоров'я); ПРООН (Програма розвитку ООН); UNISDR (Міжнародна стратегія ООН щодо зменшення катастроф); UNFPA (Фонд народонаселення ООН); HABITAT (Центр ООН з населених пунктів); UNESCO (ООН з питань освіти, науки та культури); UNMAS (Служба ООН з протимінної діяльності); UNWOMEN (Організація ООН з гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок); IOM (Міжнародна організація з міграції).

Під час виконання гуманітарних дій, які повністю або частково фінансуються ЄС, агентства ООН повинні посилаватися на такі юридичні документи:

- Угода про непряме делегування управління (Indirect Management Delegation Agreement, IMDA) – це угода, укладена між ЄС та агентствами ООН для кожної схваленої гуманітарної дії;
- Загальні умови (General Conditions) – правила, які застосовуються до IMDA щодо гуманітарних дій, що фінансуються ЄС, і регулюють виконання дій від пропозиції до стадії остаточного звіту [8].

Відносини між ЄС та спеціалізованими установами держав-членів ЄС (Member states' specialized agencies, MSSA) [9]. Почнемо із того, що Регламент Ради (ЄС) № 1257/96 від 20 червня 1996 р. щодо гуманітарної допомоги [10] не містить визначення того, що таке «спеціалізована установа держави-члена ЄС (MSSA). Проте є вимога заснування такої організації в ЄС та є вказівки щодо критеріїв, яким повинен відповідати будь-який потенційний партнер DG ECHO, який бажає здійснювати гуманітарні дії за рахунок фінансування ЄС.

Слід позитивно відмітити той факт, що DG ECHO організовує навчання, наприклад, щодо гуманітарної продовольчої допомоги [11; 12].

Наприклад, DG ECHO Humanitarian Aid Learning – це онлайн-навчальна платформа DG ECHO, на якій пропонується низка курсів і матеріалів, пов'язаних з управлінням

проектами гуманітарної допомоги, що фінансуються DG ECHO. Ці курси охоплюють різні адміністративні, правові, фінансові та процедурні аспекти управління діями, що фінансуються DG ECHO, і політикою DG ECHO. Курси, розміщені на платформі, навчальні та освітні ресурси призначені для осіб й організацій, які займаються гуманітарною допомогою та інших зацікавлених осіб [13].

Для розуміння масштабності гуманітарних потреб, для пошуку донорів допомоги з 2022 р. щорічно проводиться Європейський гуманітарний форум (European Humanitarian Forum, EHF).

Окремої уваги заслуговує питання програмного партнерства ЄС з Міжнародною федерацією товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (IFRC), національними товариствами Червоного Хреста ЄС та національними товариствами в країнах, куди надходить гуманітарна допомога. Партнерство розпочато у 2022 р. Передбачається, що це партнерство має забезпечувати ефективну та адаптовану місцеву реакцію на потреби вразливих громадян шляхом надання грошової допомоги для задоволення їхніх основних потреб і доступу до медичної допомоги [14]. Водночас в умовах повномасштабної війни гуманітарні місії IFRC в Україні є проблемними.

Передусім зауважимо, що IFRC є міжнародною організацією, представники якої мають право, наприклад, відвідувати військовополонених, а національні товариства, зокрема, Товариство Червоного Хреста України (Український Червоний Хрест, що працює лише на території України [15]) такого права не має. Також, на жаль, непоодинокими є випадки продажу гуманітарної допомоги через працівників національних організацій Червоного хреста, що тягне за собою відкриття кримінальних проваджень (зокрема, за ст. 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем») [16]. Також за інформацією від Українського Червоного Хреста станом на листопад 2024 р. загинули шість волонтерів цієї організації, допомагаючи та рятуючи громадян у різних областях України [17].

Політико-правові та історичні питання діяльності IFRC та Українського Червоного Хреста розглядають у своїх наукових працях, зокрема, О. Олійник, О. Грибан, С. Кармалюк та В. Ореховський, Т. Короткий та Д. Кібець, В. Лисик.

Не зовсім зрозумілою є позиція IFRC щодо співпраці з національними організаціями. Так, у грудні 2023 р. було призупинено членство Білоруського Червоного Хреста, зокрема, через його сприяння депортації українських дітей та невиконання вимоги про зняття з посади генерального секретаря організації Дмитра Шевцова, який публічно підтримував викрадення українських дітей. Водночас, станом на вересень 2024 р. членство Російського Товариства Червоного Хреста не призупинено, хоча його представники регулярно відвідують тимчасово окуповані українські території, не маючи права проводити там будь-яку діяльність, і підтримують політику держави-агресора. Рішення РНБО України від 26.02.2023 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», введеного в дію Указом Президента України від 26.02.2023 р. № 115/2023, запроваджено санкції проти Російського Червоного Хреста, зокрема й проти його очільника Павла Савчука.

Розглядаючи питання надання/отримання/використання гуманітарної допомоги від ЄС, слід акцентувати увагу на деяких Регламентах ЄС, що стосуються правила запобігання використанню фінансової системи для відмивання коштів або фінансування тероризму: Регламент (ЄС) 2024/1620 від 31.05.2024 р. про заснування Управління з питань боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму та внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1093/2010, (ЄС) № 1094/ 2010 та (ЄС) № 1095/2010 [18] (у Регламенті йдеться про створення органу для боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму – AMLA. Регламент набирає чинності з 01.07.2025 р., а окремі положення – з 26.06.2024 р. та 31.12.2025 р.); Регламент ЄС 2024/1624 від 31.05.2024 р. [19] (вступає в силу 10.07.2027 р., за винятком нових зобов'язаних суб'єктів, для яких набирає чинності 10.07.2029 р.). Також є Директива ЄС 2024/1640 від 31.05.2024 р. та Директива ЄС 2024/1654 від 31.05.2024 р.,

що стосуються впровадження механізмів запобігання відмиванню коштів та фінансуванню тероризму у фінансовій системі на національному рівні. Ці документи, як зазначається, спрямовані на протидію легалізації (відмиванню) коштів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення.

На практиці трапляються випадки несумлінного використання гуманітарної та іншої допомоги, наданої за рахунок коштів фондів ЄС. З огляду на це і виникла необхідність у розробленні, прийнятті та впровадженні оновлених правил для використання коштів ЄС пересудом державами, що не є членами ЄС. Безпосередньо ці документи не впливають на правовий режим гуманітарної допомоги, водночас вони стосуються різних суб'єктів, через які здійснюється її перерахування (банківські установи), які здійснюють контроль за витрачанням бюджетних коштів тощо. Адже, якщо ми говоримо про грошову гуманітарну допомогу, то вона відображається у бюджетах і кошторисах бюджетних установ і на неї поширюються норми бюджетного законодавства, контроль за дотриманням якого здійснюють, зокрема, органи державної виконавчої влади. Не виключаємо того, що через деякий час діяльність національних організацій IFRC розглядатиметься з урахуванням названих Регламентів і Директив ЄС.

Висновки. Гуманітарна допомога, яку надає ЄС третім країнам, доволі часто є саме життєво необхідною цільовою адресною безоплатною допомогою. Така допомога може надаватися у грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, у вигляді виконання робіт, надання послуг. Надавачами такої допомоги є широке коло донорів, а отримувачі – це переважно держави, органи публічної влади, юридичні та фізичні особи, які потребують допомоги у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, скрутним фінансовим становищем, введенням воєнного або надзвичайного стану, виникненням надзвичайної ситуації або тяжкою хворобою конкретної фізичної особи, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Такий висновок ґрунтується, зокрема, на положеннях Закону України «Про гуманітарну допомогу», на міжнародних документах.

Маємо констатувати, що Україна за останні декілька років стала значним бенефіціаром гуманітарної допомоги від ЄС і це не випадково. Зрозуміло, що європейська держава, яка не є членом ЄС, стала своєрідною буферною зоною між ЄС та РФ. Тому надання значної гуманітарної допомоги Україні від ЄС є максимально виправданим. При цьому лишається відкритою проблема партнерства ЄС із Міжнародним комітетом Червоного Хреста (МКЧХ) і Міжнародною федерацією національних товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (МФЧХ). Дві ці організації виявилися максимально неефективними партнерами у гуманітарних місіях ЄС, що пов'язані із підтримкою громадян України.

Список використаних джерел:

1. Humanitarian aid. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid_en.
2. 10 Common Principles for MultiPurpose Cash-based Assistance to respond to Humanitarian Needs. URL: https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/concept_paper_common_top_line_principles_en.pdf.
3. Multi-annual Financial Framework (MFF) 2021-2027. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/documents_en.
4. Flexibility and special instruments. URL: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending/flexibility-and-special-instruments_en#:~:text=Solidarity%20and%20Emergency%20Aid%20Reserve%20\(SEAR\),-Maximum%20%E2%82%AC1.2&text=The%20aid%20from%20this%20instrument,or%20counter%20immediate%20health%20risks](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending/flexibility-and-special-instruments_en#:~:text=Solidarity%20and%20Emergency%20Aid%20Reserve%20(SEAR),-Maximum%20%E2%82%AC1.2&text=The%20aid%20from%20this%20instrument,or%20counter%20immediate%20health%20risks).
5. Humanitarian partners. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/partnerships/humanitarian-partners_en.

6. EU humanitarian partnership certificate 2021 – 2027. URL: <https://www.dgecho-partners-helpdesk.eu/ngo/humanitarian-partnership-2021-2027/eu-humanitarian-partnership-certificate-2021-2027>.
7. Financial and Administrative Framework Agreement between the UN and the Commission (FAFA). URL: https://ec.europa.eu/health/ph_international/documents/un_ec_fafa_en.pdf.
8. Working with DG ECHO as a UN agency (2014 – 2020). URL: <https://2014-2020.dgecho-partners-helpdesk.eu/unfafa/partnership-agreements/the-fafa>.
9. Working with DG ECHO as member states' specialized agencies (2021 – 2027). URL: <https://www.dgecho-partners-helpdesk.eu/mssa/partnership>.
10. Council Regulation (EC) No 1257/96 of 20 June 1996 concerning humanitarian aid. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996R1257:EN:HTML>.
11. DG ECHO e-learning on Humanitarian Food Assistance URL: <https://echo-elearninghfa.eu/>.
12. DG ECHO Partners website: Learning and training. URL: <https://2014-2020.dgecho-partners-helpdesk.eu/learning-and-trainings>.
13. DG ECHO Humanitarian Aid Learning. URL: <https://academy.europa.eu/local/euacademy/pages/course/community-overview.php?title=dg-echo-humanitarian-aid-learning>.
14. Cash transfers. URL: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/cash-transfers_en.
15. Про Товариство Червоного Хреста України: Закон України від 28.11.2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 5. Ст. 47.
16. Зловживання з гумдопомогою і посвідченнями волонтерів: під підозрою подружжя експівробітників Червоного Хреста з Києва. URL: <https://suspilne.media/kyiv/783361-zlovzivanna-z-gumdopomogou-i-posvidcennami-volonteriv-pid-pidozrou-podruzza-eksspivrobitnikiv-cervonogo-hresta-z-kieva/>.
17. Шість волонтерів Українського Червоного Хреста віддали життя, рятуючи інших. URL: <https://redcross.org.ua/news/2024/12/99451/>.
18. Regulation (EU) 2024/1620 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2024 establishing the Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism and amending Regulations (EU) No 1093/2010, (EU) No 1094/2010 and (EU) No 1095/2010 (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1620&qid=1725236389703>.
19. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and the Council of 29 February 2024, establishing the Ukraine Facility. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R0792>.

